

Si hi ha algú que pot personalitzar el darrer mig segle d'arquitectura a casa nostra és, sense dubte, **Pere Aixàs i Espar** (Escaldes, 1947). Tothom passa en algun moment del dia per una de les seves obres, si és que no viu o treballa en una d'elles. Són edificis que formen part del nostre paisatge quotidià, de les nostres vides sense que ens adonem. No ens pot estranyar doncs, que per la quantitat i qualitat de la seva obra, per la diversitat d'escales i tipologies, per la feina constant i rigorosa sigui, sense dubte, un referent de la professió.

Enguany compleix cinquanta anys com a arquitecte i hem pogut parlar amb ell de la seva trajectòria. Ha estat mig segle d'activitat ininterrompuda amb obra premiada i publicada en més d'una quarantena de llibres i revistes. Pertany als primers llicenciats andorrans¹ que van tornar d'estudiar en ple creixement demogràfic i urbanístic derivat de la bonança europea postbèl·lica. Amb altres companys fundà, el 1988, el **Col·legi d'Arquitectes d'Andorra (COAA)** del qual ostenta el carnet número 1.

Va estudiar a l'**Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB)** (1964-1970) en la fase final del franquisme on sovint hi havia més dies reivindicatius que formatius. Tenir professors destacats com **Josep Maria Sostres**, en Història de l'Art, **Manuel Ribas Piera**, que a més era advocat, en Urbanisme o **Xavier Rubert de Ventós** en Estètica en quines classes multitudinàries, amb alumnes que es quedaven fora de l'aula, es debatia d'ètica i d'estètica amb total llibertat. Ara bé, el que va marcar a aquella generació va ser en **José Antonio Coderch de Sentmenat** que ha estat considerat un del més destacat arquitecte espanyol de postguerra. D'ell aprendrà l'exigència per la feina ben feta, tan pròpia com aliena i el gust pel detall. Només cal fixar-se en qualsevol dels elements d'alguns dels seus edificis per adonar-se del treball minuciós i acurat que atresoren.

Aixàs evoca les ganes que tenia d'acabar els estudis per posar-se a treballar. I així ho va fer després d'aprovar el projecte fi de carrera l'any 1970 amb una proposta de pont sobre l'autopista de Maçanet.

¹ El primer va ser Xavier Pla (1906-1996) que es va llicenciar el 1934, després hi va haver un buit fins la generació d'en Aixàs. Veure el nostre article a www.enricdilme.com: Parlament per les Valls d'Andorra.

S'associà amb els companys de classe **Sergi Godia**, **Juli Laviña**, **Josep Urgell** i l'aparellador **Joan Ardèvol** formant l'estudi **MAD²** d'arquitectura. **Aixàs** recorda com a l'inici, en obres en pobles de **Lleida**, no hi havia quasi normativa ni, com aquell que diu, llicència d'obra, fet que els deixava marge per introduir paràmetres de modernitat en aquells entorns. El primer projecte andorrà va ser la casa dels pares, **cal Campinyo a l'avinguda Meritxell** que va començar a redactar abans d'acabar els estudis. Es tractava d'una parcel·la estreta amb una sola façana pública. Treballarà distribucions diferents per cada planta i aconseguirà un alçat dinàmic que denota un hàbil treball compositiu.

A cavall dels anys 70 i 80 treballaran en més de mig centenar de projectes, molts d'ells a Andorra com ara: l'**edifici de Duana i Policia** a la frontera hispano-andorrana -amb la direcció compartida amb **Albert Pujal-** (1974), el centre comercial **Monsa** (1974) a Escaldes-Engordany, la casa del **comú d'Andorra la Vella** (1979), l'hotel **Mercure** a la mateixa parròquia (1980) i més d'una dotzena d'edificis d'habitatges i una quantitat similar de xalets, bàsicament en les valls centrals. La qualitat de la feina serà reconeguda el 1979 amb la concessió, per part del **Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme** espanyol (MOPU), del **Premi Nacional d'Urbanisme** pel pla especial de reforma interior del sector de can Carreras i el parc de can Quintana a Barcelona, així com per dos premis **FAD³**: El 1976 per l'edifici d'habitatges en el carrer Manyé i Flaquer número 17 de Barcelona i el 1982 per la Restauració i adaptació de part d'un edifici industrial com a centre d'EGB al carrer Eugeni d'Ors de la mateixa ciutat. A casa nostra, el 1971, van rebre del **Consell General** una menció especial en el concurs d'ordenació de la zona del **Santuari de Nostra Senyora de Meritxell**. Dos anys després, arran de l'incendi del Santuari, el Consell convidarà a **Aixàs**, i al també arquitecte andorrà **Albert Pujal**, a unir-se a l'estudi **Martorell-Bohigas-Mackay** i al **Taller d'Arquitectura Ricardo Bofill** per desenvolupar el nou temple que, finalment, executà aquest darrer. La

² MAD : boig en anglès

³ FAD és l'acrònim de Foment de les Arts Decoratives, institució que des dels anys seixanta otorga els premis més prestigiosos d'Espanya en el camp de l'arquitectura.

relació amb el company de MAD, **Juli Laviña**, el portarà a redactar el primer **Pla d'ordenació i urbanisme parroquial d'Andorra la Vella** (2007) i el dossier de presentació de la **candidatura d'Andorra la Vella pels jocs d'hivern del 2010**.

Entre els anys 1983 i 2001, alhora que desenvolupava la seva obra en solitari, formarà part del **Grup Taure** en dues etapes. Una inicial amb els arquitectes **Aleix Dorca**, **Alfons Valdés**, **Josep Lluís Oorbitg** i els aparelladors **Josep Mª Farré** i **Marcel·li Valdés** amb els que van guanyar el concurs per l'edifici de **Prada Casadet per la Caixa Andorrana de Seguretat Social**. I una segona, sense els germans **Valdés**, amb els que guanyarà els concursos per la zona esportiva dels **Serradells** a Andorra la Vella (1991) i pel **Centre Cultural Escalls** a Escaldes-Engordany (1989). La darrera col·laboració d'envergadura va ser amb els germans **Robert i Esteve Terrades** en el centre comercial **Illa Carlemany** a Escaldes-Engordany premiat com a millor centre comercial de mida petita d'Europa per **International Council of Shopping Centers (ICSC)**.

De la seva obra en solitari podem esmentar el conjunt hotelier **Novotel-Mercure-Ibis** (1987), la **Casa del Diamant** (1989), **Casa Aixàs** (1990), la reforma i ampliació del centre comercial **Monsa** (1994), el centre comercial **Audi-Volkswagen-Peugeot-Porsche** amb conjunt hotelier **Ibis** (1996), l'aparcament vertical **Vinyes** (1999), el conjunt residencial **Prat de les Oques** (2000), el **pla especial d'ordenació de la zona Parc Central** (2001), l'**edifici de vivendes Roca & Ribes** (2003), el nou **centre de congressos i sala d'actes i poliesportiu del comú d'Andorra la Vella** (2004), el bar de la **plaça del Poble d'Andorra la Vella** (2006), l'edifici de vivendes el **Cedre** (2007)...

Arquitecte entregat en cos i ànima a la feina, sol fer quasi en solitari els projectes, des del dibuix als amidaments i molt especialment, la direcció d'obra. Opina que cal treballar molt les distribucions començant per la planta d'aparcament que és la que marcarà la retícula estructural de l'edifici- per a ell una bona trama és la de 7,50 m per 7,50 m-. Li grinyolen els edificis en alçada totalment embolicats de pedra del país i, encara més, que sembli que el

PERE AIXÀS I ESPAR

converses

revestiment no es recolza en res, com si la pedra estigués penjant en l'aire. El mateix malestar li provoquen les cobertes de formes inversemblants derivades d'una mala solució a parcel·les irregulars. No entén com no es fa un esforç per regularitzar els solars fent-los de construcció més fàcil i, de retruc, més econòmic. Com no entén que la coberta plana no sigui possible per tot arreu del país.

Pere Aixàs continua treballant amb nous projectes que sumar a la seva llarga trajectòria.

Bona arquitectura pel segle XXI.

Escrit a Escaldes a finals del mes de gener de l'any 2020

ENRIC DILMÉ
dr. arquitecte

T. +376 869 558 • www.enricdilme.com